

छात्र/छात्रा नाम: _____

अनुक्रमांक: _____

अर्धवार्षिक आकलन परीक्षा - सितम्बर 2025

कक्षा - 8

विषय - संस्कृतम्

समय: 120 निमेषा

पूर्णांका: 60

निर्देशाः

1. सर्वे प्रश्नाः अनिवार्याः सन्ति।
2. प्रश्नसंख्या 1 तः 15 पर्यन्तम् प्रत्येकः एकं अङ्कं धारयति। बहुविकल्पीयेषु प्रश्नेषु सम्यक् विकल्पे (✓) चिह्नं स्थापयत।
3. प्रश्नसंख्यायाः 16 तः 21 कृते द्वौ अङ्कौ निर्धारितौ स्तः।
4. प्रश्नसंख्यायाः 22 तः 27 कृते त्रयः अङ्काः निर्धारिताः सन्ति।
5. प्रश्नसंख्यायाः 28 तः 30 कृते पञ्च अङ्काः निर्धारिताः सन्ति।

(1-10)

बहुविकल्पीय प्रश्नानि

(10×1=10)

उचितं विकल्पं चिनुत।

प्रश्न 1: कमासाद्य नद्यः अपेयाः भवन्ति?

- (क) तडागम् (ख) समुद्रम् (ग) नदीम् (घ) सरोवराणाम्

प्रश्न 2: स्वकीयं साधनं किम् भवति?

- (क) ज्ञानम् (ख) साधनम् (ग) बलम् (घ) पानम्

प्रश्न 3: “चक्षुषा” पदस्य कोऽर्थः?

- (क) कान से (ख) ज्ञान से (ग) आँख से (घ) वाणी से

प्रश्न 4: “पठित्वा” पदः कः प्रत्ययः अस्ति?

- (क) क्त्वा (ख) तव्यत् (ग) तुमुन् (घ) उपर्युक्त में से कोई नहीं

प्रश्न 5: कीदृशं जलं पिबेत्?

- (क) वस्त्रपूतम् (ख) सत्यपूतम् (ग) मनःपूतम् (घ) दृष्टिपूतम्

प्रश्न 6: व्यसनिनः किम् नश्यति?

- (क) यशः (ख) धनम् (ग) मित्रम् (घ) विद्याफलम्

प्रश्न 7: सिंहस्य किं नाम आसीत्?

- (क) दधिपुच्छः (ख) खरनखरः (ग) सिंहस्य (घ) चञ्चलः

प्रश्न 8: 'तडागाः' पदस्य हिन्दी-अर्थः अस्ति -

- (क) तालाब (ख) झील (ग) नदी (घ) सागर

प्रश्न 9: भारतजनता वसुधां किं मन्यते?

- (क) समूहम् (ख) कुटुम्बम् (ग) पर्वतम् (घ) दानवः

प्रश्न 10: "यत्र नार्यः तु पूज्यन्ते" - तत्र के रमन्ते?

- (क) देवताः (ख) बालाः (ग) नराः (घ) दानवाः

(11-15)

वस्तुनिष्ठ प्रश्नानि

(5×1=5)

शुद्ध वाक्यों के सामने 'आम' व अशुद्ध वाक्यों के सामने 'न' लिखो।

प्रश्न 11: गमनं सुकुरम् अस्ति। - _____

प्रश्न 12: मधुमक्षिका माधुर्यमेव जनयति। - _____

संधि करो।

प्रश्न 13: सहसा + एव = _____

प्रश्न 14: विनय + उपेता = _____

प्रश्न 15: सप्तभागनी प्रदेशे कः उद्योगः सर्वप्रमुखः?

(16-21)

अति लघूतरात्मक प्रश्नानि

(6×2=12)

प्रश्न 16: अभिवादनशीलस्य कानि बर्धन्ते?

प्रश्न 17: 'चञ्चलः मातृस्वसः' इति कां सम्बोधितवान्?

प्रश्न 18: अङ्कद्वयं संस्कृतभाषायाम् अङ्कान् लिखत -

57 = _____ 60 = _____

प्रश्न 19: अधोलिखितवाक्यानि - कः/का तथा कं/कां प्रति कथयत -

वाक्यम्

कः/का

कं/कां

यत्रकुत्रापि क्षेदनं कुर्वन्ति।

इदानीम् अहंत्वां मखा दिष्यामि।

प्रश्न 20: उदाहरणानुसारम् चतुर्थीविभक्तिं प्रयुज्य रिक्तस्थानानि पूरयत -

यथा छात्राय पुस्तकम् देहि।

(क) _____ धनं ददातु। (भिक्षुक)

(ख) अहं _____ वस्त्राणि ददामि। (निर्धन)

प्रश्न 21: मञ्जूषातः समुचितानि पदानि चित्वा रिक्तस्थानानि पूरयत -

(सह, रचयन्ति, गृहीत्वा, जिज्ञासा)

(क) छात्राः पुस्तकानि _____ विद्यालयं गच्छन्ति।

(ख) मालाकाराः पुष्पैः मालाः _____।

(ग) मम मनसि एका _____ वर्तते।

(घ) रमेशः मित्रैः _____ विद्यालयं गच्छति।

(22-27)

लघूत्तरात्मक प्रश्नानि

(6×3=18)

प्रश्न 22: समानार्थक पदानि योजयत मिलयत -

(क)

(ख)

जगति

नदी

कुलिशात्

पृथ्वीम्

प्रकृतिः

ससारे

चक्षुषा

स्वभावः

तटिनी

वज्रात्

वसुधराम्

नेत्रेण

प्रश्न 23: रेखांकितपदानां आधार प्रश्ननिर्माणं कुर्वन्तु -

(क) वयं उपचारार्थं चिकित्सालयं गच्छामः।

(ख) दधिपुच्छः नाम शृगालः गुहायाः स्वामी आसीत्।

(ग) तयोः नित्यं प्रियं कुर्यात्।

प्रश्न 24: उचित कथानानां समक्षम् (आम) अनुचित कथानानां समक्षम् (न) इति लिखत ।

(क) गमनं सुकुरम् अस्ति।

(ख) अहम् अविवेका भारतजनता अस्मि। _____

(ग) व्यसनिनः विद्याफलं नश्यति। _____

प्रश्न 25: अधोलिखित पदानानां विपरीतार्थक पदानि लिखत -

(क) प्रकाशः - _____

(ख) कटुकम् - _____

(ग) दूरम् - _____

प्रश्न 26: कोष्ठकात् अव्ययपदानि चित्वा रिक्तस्थानानि पूरयत -

(कोष्ठकः सह, नूनम्, एव, विना, सदा, तथा)

(क) सत्यम् _____ जयते।

(ख) सः यदा चिन्तयति _____ आचरति।

(ग) विद्यां _____ जीवनं वृथा।

(घ) _____ एतस्यां गुहायां रात्रौ कोऽपि जीवः आगच्छति।

(ङ) कालपरिवर्तनेन _____ मानवस्य आवश्यकता अपि परिवर्तते।

(च) _____ भगवन्तं भज।

प्रश्न 27: 'खाद्' (खाना) धातु लृट्लकारस्य (भविष्यत् कालः) धातु रूपम् लिखत--

(22-27)

दीर्घोत्तरात्मक प्रश्नानि

(3×5=15)

प्रश्न 28: निम्नलिखित श्लोकस्य सप्रसङ्गं हिन्दी अनुवादं लिखत -

(क) यत्र नार्यस्तु पूज्यन्ते रमन्ते तत्र देवताः।

यत्रैताः न पूज्यन्ते सर्वाः सतत्राफलाः क्रियाः॥

अथवा

(ख) लुब्धस्य नश्यति यशः पिशुनस्य मैत्री

नष्टक्रियस्य कुलम् अर्थपरस्य धर्मः।

विद्याफलं व्यसनिनः कृपणस्य सौख्यं

राज्यं प्रमत्तसचिवस्य नराधिपस्य॥

प्रश्न 29: गद्यांशस्य सप्रसङ्गं हिन्दी अनुवादं लिखत -

प्राचीनकाले ज्ञानस्य आदान-प्रदानं मौखिकम् आसीत्।

विद्या च श्रुतिपरम्परया गृह्यते स्म। अनन्तरं तालपत्रोपरि भोजपत्रे लेखनकार्यम्

आरब्धम्। परवर्तिनिकाले कागदस्य लेखन्याः च आविष्कारेण सर्वेषामेव मनोगतानां

भावानां लेखनं प्रारब्धम्।

अथवा

आसीत् कश्चित् चञ्चलो नाम व्याधः। पक्षि-मृगादीनां ग्रहणेन सः स्वीयां जीविकां

निर्वाहयति स्म। एकदा सः वने जालं विस्तीर्य गृहम् आगतवान्। अन्यस्मिन् दिवसे

प्रातःकाले यदा चञ्चलः वनं गतवान् तदा सः दृष्टवान् यत् तेन विस्तारिते जाले

दौर्भाग्याद् एकः व्याघ्रः बद्धः आसीत्।

प्रश्न 30: “अस्मद्” शब्दस्य शब्दरूपं लिखत।